

U denkt dat uw kinderen stress hebben op school?

TEKST MARLOES DE MOOR
FOTO'S SASKIA WESSELING

'Bij thuiskomst moest ze nog een uur huiswerk maken. Ze was pas zes!'

Prestatiedruk onder scholieren, burn-outs bij studenten: actueel hier, maar in China en Hongkong nog een tandje erger, ervoer fotograaf Saskia Wesseling (46), die er met haar gezin zeven jaar woonde. Ze maakte daarom de fotoserie *Time to Tame the Tigers?* Om haar kinderen niet zo'n jeugd te geven, verhuist Wesseling volgende maand terug naar Amsterdam.

S

Saskia Wesseling herinnert zich nog wel dat ze zelf een Cito-toets maakte. Erg streng werd die niet beoordeeld. En toen ze met zesjes voor haar eindexamen slaagde, was dat alleen maar stoer. Prestatiedruk was er niet of nauwelijks. Leve de zesjescultuur!

Wat van die zesjescultuur in Nederland allang geen sprake meer is, weet de fotograaf. "Ik woon al jaren met mijn man en twee dochters in het buitenland, maar hoorde van vrienden regelmatig over de toenemende studiestress en prestatiedruk op scholen in Nederland."

Toen haar oudste dochter naar de basisschool in China ging, werd duidelijk dat het nog wel een tandje erger kon. "In verband met het werk van mijn man woonden wij in Guangzhou. Onze oudste ging naar een internationaal school die bekend staat als liberaal. Elke dag zat ze van acht uur

's morgens tot vier uur 's middags op school. Bij thuiskomst moest ze nog een uur huiswerk maken. Ze was pas zes! Dit kan toch niet de bedoeling zijn, dacht ik."

"Vaak kwam ze heel moe uit school en wilde lekker spelen. Maar eigenlijk kon dat niet. Als ze haar huiswerk niet maakte, raakte ze achter bij de andere kinderen die het wel deden. Ze moest mee in die stroom. Voor mijn gevoel was ze nog veel te jong voor zo veel huiswerk. Toen ik daar wat over zei tegen de juf, reageerde zij verbaasd: "Grappig dat je dat vindt, want andere ouders zeggen juist dat we te weinig huiswerk meegeven."

Charity work en medailles
Na anderhalf jaar zag Wesseling het niet meer zitten om haar dochter op zo'n manier naar school te laten gaan. "We verhuisden met het gezin naar Hongkong, waar mijn man werk vond. Daar deden we beide kinderen op de montessorischool. Het ging er daar gelukkig een stuk beter en relaxter aan toe. Mijn dochters hadden er een flinke tijd. Totdat de oudste elf was en naar de middelbare school zou gaan. Ze moest oefenen voor allerlei toetsen en een toelatingsexamen."

Saskia Wesseling: "Het meisje op de trap dat haar tong uitsteekt, is mijn alter ego."

Twee maanden van tevoren begon Wesseling met de voorbereiding. "Ik dacht dat ik heel goed bezig was door zo vroeg te beginnen. Maar al gauw kwam ik achter dat andere kinderen twee jaar van tevoren al oefenden. Vanaf hun achtste trainen ze twee keer per week voor de toetsen. Die moeten ze kunnen maken op het niveau van twaalfjarigen. Zo worden ze klaargestoomd voor een goede school. Bij de toelatingstoets krijgen kinderen van tien jaar vragen als 'Heb je charity work gedaan?' Hoeveel medailles heb je gewonnen? Wat zijn je leiderschapskwaliteiten?' Ik wist niet wat ik las!"

Wesseling wilde aan dat systeem eigenlijk helemaal niet meedoen. Maar als ze weigerde, zou haar dochter geen plek kunnen vinden op een goede middelbare school. "Ze wilt het beste voor je kind,

Onderwijs in China

Uit diverse Chinese onderzoeken blijkt dat 50 procent van de middelbare scholieren in Hongkong symptomen van depressie vertoont. Dit percentage is gestegen ten opzichte van eerdere jaren.

Een kwart kampt met gevoelens van angst. De belangrijkste oorzaken zijn stress over examens, toelating tot een goede universiteit en zorgen over hun toekomstperspectieven. Een vijfde van de scholieren zegt welens suicide gedachten te hebben. Negentien procent van hen omschrijft het leven als leeg en vraagt zich af wat het nog waard is.

Circa 21 procent van de schoolkinderen is kwetsbaar en klaagt over stress en somberheid. Een op de tien schoolkinderen kampt met een flinke depressie. Onderzoek na onderzoek wijst uit dat schoolkinderen in Hongkong zich niet prettig voelen op school. Ze zijn gestrest, overwerkt en hebben een chronisch slaapttekort.

maar wat is het beste? Naar de beste school gaan? Of naar een minder goede school, maar wel gelukkig zijn?"

In de Chinese kranten las ze steeds vaker schrikbarende berichten over depressies en zelfmoordpogingen onder Chinese kinderen van nog maar elf, twaalf jaar. "Ze konden niet omgaan met de enorme druk, met een leven waarin geen ruimte was om te ontspannen en te spelen. Sommige kinderen op basisscholen in Hongkong krijgen minder vrije tijd om buiten te zijn en te bewegen dan gevangenen. Dat verbaasde mij niets."

"Onze jongste dochter kwam op straat een leuk meisje tegen met wie ze nog een keer wilde spelen. Ik ging er samen met haar naartoe. De hulp deed open en antwoorde: 'Nee hoor, spelen doet ze nooit. Ze is bezig met haar huiswerk, haar bijlessen en pianoles.' Die bijlessen zijn niet bedoeld om een kind bij te spijkeren zoals in Nederland, maar om nog beter te worden, te excelleren. Een instrument bespeken is weer noodzakelijk voor het toelatingsexamen. Het is een van de vereisten waarnaar wordt gekeken. Hoe moest ik dit mijn dochter uitleggen? Dat kindje heeft geen tijd om te spelen? Dan krijgt ze toch een naar werkdagbeest!"

Viciuze cirkel
Wesseling was zo geschokt over het Chinese schoolstelsel en de invloed die dat op kinderen heeft, dat zij besloot om de fotoserie *Time to Tame the Tigers?* te maken. "Het is een reactie op de academische druk op kinderen in Azië. Wij kunnen eraan ontsnappen. En dat doen we ook: we verhuizen terug naar Nederland. Maar deze kinderen kunnen geen kant op, wat ze ook doen. Niet meedoen betekent dat je buiten de boot valt en geen goed toekomstperspectief hebt. Het is een viciuze cirkel."

Wesseling fotografeerde de Chinese schoolkinderen met een boek voor hun hoofd. "Ze kijken niet om zich heen, zien niet meer dan boeken en vergaren alleen

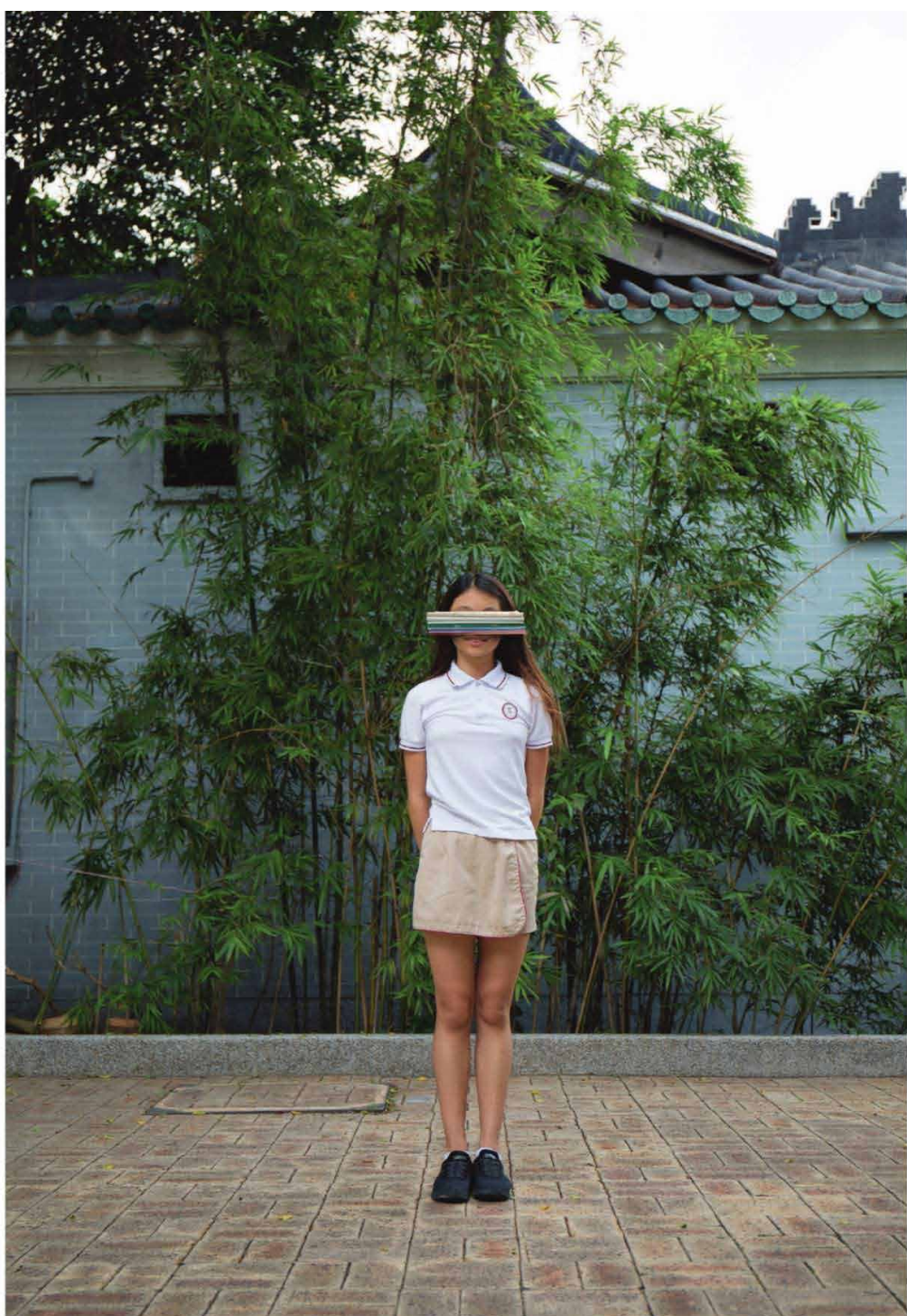

'Bijlessen zijn er niet bedoeld om een kind bij te spijkeren, maar om te excelleren'

Hoe zit het in Nederland?

Uit onderzoek van het Trimbos Instituut, Universiteit Utrecht en het Sociaal en Cultureel Planbureau blijkt dat het aantal leerlinnen met schoolstress al sinds 2001 stijgt. Achtien jaar geleden ervoer 16 procent van de jongens en 19 procent van de meisjes druk door schoolwerk. Tegenwoordig ligt dat percentage op 35 procent bij jongens en 42 procent bij meisjes. Verklaringen zijn het amblerende niveau van jongeren zelf en de druk van ouders. Dat hangt weer samen met de samenleving die competitiever, materialistischer en individualistischer is geworden.

Onder studenten is eenzelfde soort ontwikkeling te zien. Uit een onderzoek aan de Windesheim Hogeschool in Zwolle onder 3000 studenten bleek dat 62 procent prestatiedruk ervaart. De helft van de studenten zegt hierdoor in meer of mindere mate last te hebben van angst of depressie. Dat de prestatiedruk toeneemt, wordt bevestigd door een recente Britse studie waarin verschillende generaties voer 23 procent meer druk dan hun generatiegenoten van dertig jaar geleden en kijkt kritischer naar zichzelf.

nog maar kennis. Ik maakte ze ook anoniem, omdat het niet voor dat ene kind op de foto geldt, maar voor allemaal. De trap symboliseert de treden hoger die iedereen steeds op moet. Het meisje dat haar tong uitsteekt, is mijn alter ego. Ik maakte deze foto's vanuit mijn moederhart en hoop hiermee mensen te raken en aan het denken te zetten."

Time to Tame the Tigers? was te zien in China en in Hongkong, waar de serie genomineerd is voor een kunstprijz. "Ik stuurde mijn werk ook naar scholen. Naar aanleiding daarvan schreven 17-jarigen hartverscheurende essays over het foto-project. Ze herkennen er veel in en waren me dankbaar dat dit probleem naar buiten is gebracht. De foto's maakten veel los. Ook een moeder vertelde me dat ze zo blij was dat dit bespreekbaar werd gemaakt."

Verstikkende cultuur
De Chinese overheid erkent inmiddels dat het onderwijs op deze manier niet goed gaat. "Steeds meer mensen zien in dat dit niet gezond is. De overheid heeft nu de regel opgelegd dat kinderen tussen acht en tien jaar niet later dan tot negen uur huiswerk mogen maken. Maar of dat veel zal veranderen is de vraag. Iedereen zit vast in het systeem waar je niet zomaar kunt uitstappen. Zo ervoer ik het zelf ook. Zelfs als Nederlandse ouder werd ik meegezogen in deze verstikkende cultuur van overdreven druk op schoolgaande kinderen."

Wesseling hakte de knoop door en besloot om die reden terug te verhuizen naar Amsterdam. "Ik wil mijn kinderen dan een onbezorgdere jeugd geven. Zo erg als in Hongkong zal het niet zijn."

De openingsfoto van dit artikel, getiteld *Stairs to Heaven*, is een van de tachtig werken die 13 oktober om 16.00 in CrCl op de Zuidas worden geveild tijdens de YIPart Fotoveiling. YIPart is de grootste benefiet fotoveiling van Nederland, ten bate van Stichting Young in Prison. www.younginprison.nl/yipart

'Iedereen zit vast in het systeem waar je niet zomaar kunt uitstappen'

